

RECENSIE DE TOLK VAN JAVA

De tolk van Java op toneel is een oppervlakkige en ongeloofwaardige vertelling ★★☆☆☆

Als Alan hilde als baby schopte zijn vader Arto tegen de wieg tot hij stil was. Alan en zijn moeder lachen er samen om – een bondgenootschap van slachtoffers. Maar gaandeweg de voorstelling *De tolk van Java* transformeert Alan van slachtoffer tot aanklager en inquisiteur. Welke martelingen en misdaden tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog maakten zijn vader tot die sadistische bruto die vrouw en kinderen mishandelde? De toeschouwer volgt Alan bij zijn zoektocht, tot het besef dat hij het nooit zal begrijpen. Het is aangrijpende materie, door Alfred Birney verwerkt in een pijnlijk boek, niet voor niets een bestseller en bekroond met de Libris Literatuurprijs. Maar de toneelversie stelt teleur.

Dat ligt vooral aan de merkwaardige regiekeuzes. Regisseur Olivier Diepenhorst laat Benja Bruijning als Alan een consequent laconieke verteltoon hanteren. Natuurlijk, dat sarcasme is zijn overlevingsmechanisme, maar daar zouden andere emoties onder moeten sluimeren – verdriet, angst, een kinderlijk verlangen naar erkenning. Onder Alans cynisme lijkt verder geen enkel gevoel schuil te gaan. Vlak somt hij de ontelbare wreedheden op die door zijn vader zijn begaan, en al gauw is de toeschouwer even murw als hij. Het lukt Marie Louise Stheins als moeder niet om tegenwicht te bieden – ook haar personage blijft oppervlakkig. Martijn Apituley schiet met wankel spel bovendien tekort als de wrede vader. Wat rest is dan drie hoogst onsympathieke personages, in een oppervlakkige en ongeloofwaardige vertelling.

Denise Aznam speelt de geest van Arto's moeder, en ook in die relatie had meer gezeten: meer drama, contrast en diepgang. Maar Diepenhorst laat haar enkel op toneel rondwaren als glimlachend neokoloniaal cliché. Zonde.